

10 Başlıkta Etik

Hasan Yazıcı

Su deposu ve Etik

1. Olgu bazında yaklaşım

- Yalan söylemek belki de en evrensel etik dışı davranıştır.
- Ancak haydutlardan kaçanı evinde saklıyorsan, evi bastıklarında haydutlara “Aranan burada yok.” demek yapılması gerektir.
- Etik değerlere **olgu bazında (kazuistik)** yaklaşımın karşıtı, **kural koyucu (normatif)** yaklaşımdır.
- Tarih boyunca etik değerlerin yücelmesi ve toplumca benimsenmesi olgu bazında ve kural koyucu yaklaşımların tartışılmasıyla gerçekleşmiştir.

I. Olgu bazında yaklaşım

- Yalan söylemek belki de en evrensel etik dışı davranıştır.
- Ancak haydutlardan kaçanı evinde saklıyorsan, evi bastıklarında haydutlara “Aranan burada yok.” demek yapılması gerektir.
- Etik değerlere olgu bazında (kazuistik) yaklaşımın karşıtı, kural koyucu (normatif) yaklaşımdır.
- Etik değerlerin yücelmesi ve toplumca benimsenmesi tarih boyunca olgu bazında ve kural koyucu yaklaşımların tartışılmasıyla geręekleřmiştir.
- Etik sorunlara olgu bazında yaklaşımın en yararlı yönü toplumun etik hakkında devamlı düşünmesini, tartışmasını sağlamaktır.

II. “Tümüyle” etik olmayı aramanın *gerçek dışılığı*

- Kusursuz kul olmaz.
- “İnsanlığın yamuk odunundan bugüne dek düzgün bir şey hiç yapılamadı.” – *E. Kant*

- I. Berlin

III. “Katılmamanın” kutsallığı

- İki tür özgürlük (I. Berlin)
 - olumlu (pozitif) özgürlük
 - olumsuz (negatif) özgürlük

III. “Katılmamanın” kutsallığı

- İki tür özgürlük (I. Berlin)
 - olumlu (pozitif) özgürlük
 - olumsuz (negatif) özgürlük
- Çekimser oy ikilemi

III. Katılmama hakkının kutsallığı

- İki tür özgürlük (I. Berlin)
 - olumlu (pozitif) özgürlük
 - olumsuz (negatif) özgürlük
- Çekimser oy ikilemi
- Çekimser oy, bir çok örnekte yanlış olarak, etik dışılık diye yorumlanır.

III. Katılmama hakkının kutsallığı

- İki tür özgürlük (I. Berlin)
 - olumlu (pozitif) özgürlük
 - olumsuz (negatif) özgürlük
- Çekimser oy ikilemi
- Çekimser oy, bir çok örnekte yanlış olarak, etik dışılık diye yorumlanır. *Ya bizdensin ya onlardan!*

III. Katılmama hakkının kutsallığı

- İki tür özgürlük (I. Berlin)
 - olumlu (pozitif) özgürlük
 - olumsuz (negatif) özgürlük
- Çekimser oy sorunu
- Çekimser oy, bir çok örnekte yanlış olarak, etik dışılık diye yorumlanır. *Ya bizdensin ya onlardan!*
- Olgu bazında yaklaşımın önemi!

IV. “O da yaptı” yanlışı

- Amerikalılar kızılдерililere kötü şeyler yaptı.
- Fransızlar da Cezayirlilere kötü şeyler yaptı.
- Bu nedenle Fransızlar Amerikalıların kızılдерililere yaptıklarını kınayamaz.

IV. “O da yaptı” yanlışı

- Amerikalılar kızılдерililere kötü şeyler yaptı.
 - Fransızlar da Cezayirlilere kötü şeyler yaptı.
 - Bu nedenle Fransızlar Amerikalıların kızılдерililere yaptıklarını kınayamaz.
- İki kötü, bir iyi yapmaz.

IV. “O da yaptı” yanlışı

- Amerikalılar kızılдерililere kötü şeyler yaptı.
 - Fransızlar da Cezayirlilere kötü şeyler yaptı.
 - Bu nedenle Fransızlar Amerikalıların kızılдерililere yaptıklarını kınayamaz.
- İki kötü, bir iyi yapmaz.
- Kıyasın “kötü” olması “esasın” da kötü olduğunu kanıtlar.

V. Etik değerlerin yöreye göreceli olamayacağı

- Etik göreceliğin yanlışı – A. Sen

V. Etik değerlerin yöreye göreceli olamayacağı

- Etik göreceliğin yanlışı – A. Sen
- Bangkok Bildirgesi – 1993 (Asya Değerleri)

V. Etik değerlerin yöreye göreceli olamayacağı

- Etik göreceliğin yanlışı - Amartya Sen
- Bangkok Bildirgesi - 1993
(*Asya değerleri*) *El öpmek!*

V. Etik değerlerin yöreye göreceli olamayacağı

- Etik göreceliğin yanlışı – A. Sen
- Bangkok Bildirgesi - 1993
(Asya değerleri) *El öpmek!*
- Recm

V. Etik değerlerin yöreye göreceli olamayacağı

- Etik göreceliğin yanlışı – A. Sen
- Bangkok Bildirgesi - 1993
(Asya değerleri) *El öpmek!*
- Recm
- S. Rüştü “Şeytan Ayetleri” veya Hz. Muhammed karikatürleri olayları

V.Etik değerlerin yöreye göreceli olamayacağı

- Etik göreceliğin yanlışı - Amartya Sen
- Bangkok Bildirgesi - 1993(*Asya değerleri*) *El öpmek!*
- Recm
- S. Rüştü veya Hz. Muhammed resimleri olayları
- Olgu bazında yaklaşımın önemi!

Vla. Etik açıdan veya kanun önünde herkes eşit değildir, olmamalıdır!

Washington metrosunda Obama'ya 'cehenneme git' şoku

“Kasım ayında gerçekleşecek seçimler için yarış dönemine giren ABD’de Washington D.C. metrosundaki bir reklam panosuna asılan “Cehenneme git Barack” yazılı bir afiş başkentlileri şoke etti.”

Milliyet, 3 Mart 2012

Vla. Etik açıdan veya kanun önünde herkes eşit değildir, olmamalıdır!

Washington metrosunda Obama'ya 'cehenneme git' şoku

“Kasım ayında gerçekleşecek seçimler için yarış dönemine giren ABD’de Washington D.C. metrosundaki bir reklam panosuna asılan “Cehenneme git Barack” yazılı bir afişi başkentlileri şoke etti.”

Milliyet, 3 Mart 2012

“Barack Obama wants politicians and bureaucrats to control America’s entire medical system.

Go to hell Barack.”

Vla. Etik açıdan veya kanun önünde herkes eşit değildir, olmamalıdır!

“Metronun genel müdürü Richard Sarles’a mektup yazan Moran “Bu reklam açıkça ABD Başkanına karşı derin bir saygısızlıktır ve Wahington Metropolitan Bölgesi Ulaşım Kurumu’na (WMATA) yakışmamaktadır” dedi. Ancak metro yetkilileri Anayasa’nın ifade özgürlüğü ilkesine aykırı olduğu gerekçesi ile afişi kaldırmayı reddetti. Reklam krizi üzerine yazılı açıklama yapan metro yetkilileri “WMATA’nın reklam politikasına Anayasa’nın ifade özgürlüğü ilkesini dikkate alan mahkemeler karar verir. Biz reklamları siyasi içeriğine bakarak yasaklayamayız. Metroda yer alan reklamlar WMATA’nın görüşünü yansıtmaz” ifadelerinde bulundu.”

Milliyet, 3 Mart 2012

Vb. Etik açıdan veya kanun önünde herkes eŖit değildir, olmamalıdır!

William Cosby, New York Valisi
İngiliz, 1731-33

Vb. Etik açıdan veya kanun önünde herkes eŖit değildir, olmamalıdır!

William Cosby, New York Valisi
İngiliz, 1731-33

- Aptal
- Aç gözlü
- Hırsız
- Despot

Google (Zenger trial)

Vb. Etik açıdan veya kanun önünde herkes eŖit değildir, olmamalıdır!

William Cosby, New York Valisi
İngiliz, 1731-33

- Aptal
- Aç gözlü
- Hırsız
- Despot

-ve nihayet New York baş yargıcını görevden alır.

Vb. Etik açıdan veya kanun önünde herkes eşit değildir, olmamalıdır!

William Cosby, New York Valisi
İngiliz, 1731-33

- Aptal
- Aç gözlü
- Hırsız
- Despot

-ve nihayet New York baş yargıcını görevden alır.

Vb. Etik açıdan veya kanun önünde herkes eşit değildir, olmamalıdır!

William Cosby, New York Valisi
İngiliz, 1731-33

- Aptal
- Aç gözlü
- Hırsız
- Despot

-ve nihayet New York baş yargıcını görevden alır.

Gazetenin yakılması

Vb. Etik açıdan veya kanun önünde herkes eşit değildir, olmamalıdır!

William Cosby, New York Valisi
İngiliz, 1731-33

- Aptal
- Aç gözlü
- Hırsız
- Despot

-ve nihayet New York baş yargıcını görevden alır.

Gazetenin yakılması

Peter Zenger
New York Weekly Journal'ı basan
matbaanın sahibi

Google (Zenger trial)

Vb. Etik açıdan veya kanun önünde herkes eşit değildir, olmamalıdır!

William Cosby, New York Valisi
İngiliz, 1731-33

- Aptal
- Aç gözlü
- Hırsız
- Despot

-ve nihayet New York baş yargıcını görevden alır.

Gazetenin yakılması

Peter Zenger
New York Weekly Journal'ı basan
matbaacı.

Google (Zenger trial)

Vb. Etik açıdan veya kanun önünde herkes eşit değildir, olmamalıdır!

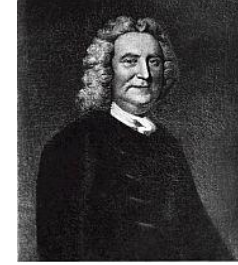
William Cosby, New York Valisi
İngiliz, 1731-33

- Aptal
- Aç gözlü
- Hırsız
- Despot

-ve nihayet New York baş
-yargıcını görevden alır.

Gazetenin yakılması

Peter Zenger
New York Weekly Journal'ı
basan matbaacı

*Brought to the State Library with the compliments of the artist
David C. Litchman*

Zenger duruşması 1735

Google (Zenger trial)

Vb. Etik açıdan veya kanun önünde herkes eşit değildir, olmamalıdır!

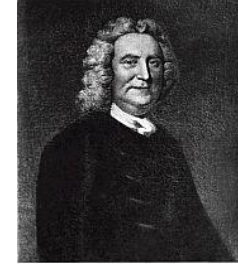
William Cosby, New York Valisi İngiliz, 1731-33

- Aptal
- Aç gözlü
- Hırsız
- Despot

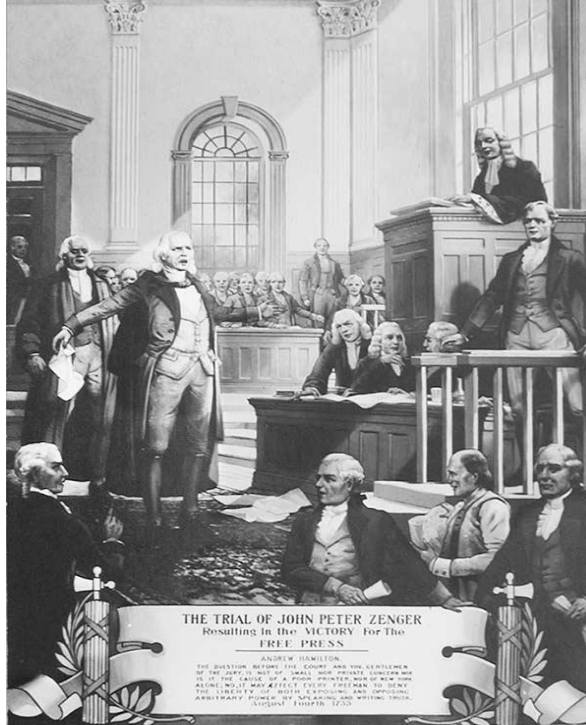
-ve nihayet New York baş yargıcını görevden alır.

Gazetenin yakılması

Peter Zenger
New York Weekly Journal'ı basan matbaacı

Presented to the State Library with the Compliments of the Artist
David C. Lathrop

Zenger duruşması 1735

- "Önümüzdeki dava salt fakir bir matbaacının veya tüm New York'un davası değildir.....Dava hürriyet davasıdır. ""

Alexander Hamilton

- Jüri 10 dakikada Zenger'i suçsuz bulur.

Google (Zenger trial)

Vc. Etik açıdan veya kanun önünde herkes eşit değildir, olmamalıdır!

- Zenger davası 1789 ABD Anayasasına eklenen İnsan Hakları Beyannamesi (Bill of Rights) birinci maddesindeki Basın Özgürlüğünün dayanağıdır.
- Hala, her yıl bir çok kurum *Zenger* ödülleri verir, *Zenger* derneği vardır vb.

Vc. Etik açıdan veya kanun önünde herkes eşit değildir, olmamalıdır!

- Zenger davası 1789 ABD Anayasasına eklenen İnsan Hakları Beyannamesi (Bill of Rights) birinci maddesindeki Basın Özgürlüğünün dayanağıdır.
- Hala, her yıl bir çok kurum *Zenger* ödülleri verir, *Zenger* derneği vardır vb.
- O nedenle ABD başkanlarının, kendilerine ne derlerse densin, diyen hakkında manevi tazminat davası açmaları duyulmuş şey değildir.

Vc. Etik açıdan veya kanun önünde herkes eşit değildir, olmamalıdır!

- Zenger davası 1789 ABD Anayasasına eklenen İnsan Hakları Beyannamesi (Bill of Rights) birinci maddesindeki Basın Özgürlüğünün dayanağıdır.
- Hala, her yıl bir çok kurum *Zenger* ödülleri verir, *Zenger* derneği vardır vb.
- O nedenle ABD başkanlarının, kendilerine ne derlerse densin, diyen hakkında manevi tazminat davası açmaları duyulmuş şey değildir.
- Aynı şey toplumdaki diğer nüfuzlu kişiler için de, nüfuzlarının oranına uygun doğrudur.

Vd. Etik açıdan veya kanun önünde herkes eşit değildir, olmamalıdır!

- Zenger davası 1789 ABD Anayasasına eklenen İnsan Hakları Beyannamesi (Bill of Rights) birinci maddesindeki Basın Özgürlüğünün dayanağıdır.
- Hala, her yıl bir çok kurum *Zenger* ödülleri verir, *Zenger* derneği vardır vb.
- O nedenle ABD başkanlarının, kendilerine ne derlerse densin, diyen hakkında manevi tazminat davası açmaları hemen hiç olmaz.
- Aynı şey toplumdaki diğer nüfuzlu kişiler için de, nüfuzlarının oranına uygun doğrudur.
- Ancak genellikle demokrasinin beşiği olarak düşünülen İngiltere'de bu böyle değildir.

Vd. Etik açıdan veya kanun önünde herkes eşit değildir, olmamalıdır!

- Zenger davası 1789 ABD Anayasasına eklenen İnsan Hakları Beyannamesi (Bill of Rights) birinci maddesindeki Basın Özgürlüğünün dayanağıdır.
- Hala, her yıl bir çok kurum *Zenger* ödülleri verir, *Zenger* derneği vardır vb.
- O nedenle ABD başkanlarının, kendilerine ne derlerse densin, diyen hakkında manevi tazminat davası açmaları hemen hiç olmaz.
- Aynı şey toplumdaki diğer nüfuzlu kişiler için de, nüfuzlarının oranına uygun doğrudur.
- Ancak genellikle demokrasinin beşiği olarak düşünülen İngiltere’de bu böyle değildir.
- Manevi tazminat turizmi (*libel tourism*) diye bir olay vardır. Örneğin Kaliforniya valisi A. Schwarzenegger Amerikada açamadığı manevi tazminat davasını İngiltere’de açıyor. R. Murdoch’ın da böyle davaları var.

Vd. Etik açıdan veya kanun önünde herkes eşit değildir, olmamalıdır!

- Zenger davası 1789 ABD Anayasasına eklenen İnsan Hakları Beyannamesi (Bill of Rights) birinci maddesindeki Basın Özgürlüğünün dayanağıdır.
- Hala, her yıl bir çok kurum *Zenger* ödülleri verir, *Zenger* derneği vardır vb.
- O nedenle ABD başkanlarının, kendilerine ne derlerse densin, diyen hakkında manevi tazminat davası açmaları hemen hiç olmaz.
- Aynı şey toplumdaki diğer nüfuzlu kişiler için de, nüfuzlarının oranına uygun doğrudur.
- Ancak genellikle demokrasinin modern beşiği olarak düşünülen İngiltere’de bu böyle değildir.
- Manevi tazminat turizmi (*libel tourism*) diye bir olay vardır. Örneğin Kaliforniya valisi A. Schwarzenegger Amerikada açmadığı manevi tazminat davasını İngiltere’de açmıştır. R. Murdoch’ın da böyle davaları var.
- İngiliz’ler bundan utanç duyup bugünlerde yasalarını düzeltmektedirler.

Vd. Etik açıdan veya kanun önünde herkes eşit değildir, olmamalıdır!

- Zenger davası 1789 ABD Anayasasına eklenen İnsan Hakları Beyannamesi (Bill of Rights) birinci maddesindeki Basın Özgürlüğünün dayanağıdır.
- Hala, her yıl bir çok kurum *Zenger* ödülleri verir, *Zenger* derneği vardır vb.
- O nedenle ABD başkanlarının, kendilerine ne derlerse densin, diyen hakkında manevi tazminat davası açmaları hemen hiç olmaz.
- Aynı şey toplumdaki diğer nüfuzlu kişiler için de, nüfuzlarının oranına uygun doğrudur.
- Ancak genellikle demokrasinin modern beşiği olarak düşünülen İngiltere’de bu böyle değildir.
- Manevi tazminat turizmi (*libel tourism*) diye bir olay vardır. Örneğin Kaliforniya valisi A. Schwarzenegger Amerikada açmadığı manevi tazminat davasını İngiltere’de açmıştır. R. Murdoch’ın da böyle davaları var.
- İngiliz’ler bundan utanç duyup bugünlerde yasalarını düzeltmektedirler.
- **Doğramacı-Yazıcı davası 😊**

VII. Nisap (çoğunluk) düşürmenin etik dışı bir davranış olması

- H. Yazıcı'nın doçentliği

VII. Nisap (çoğunluk) düşürmenin etik dışı bir davranış olması

- H. Yazıcı'nın doçentliği
- Cumhurbaşkanı seçimi tartışması (2007)
 - Anayasaya göre Cumhurbaşkanı seçimi için ilk 2 turda $2/3$ ağırlıklı çoğunluk ondan sonra da salt çoğunluk gerekiyor.
 - Meclisin toplanması için ise toplam üye sayısının $1/3$ 'ü yetiyor.
 - Muhalefet bu özel durumda Meclisin toplanması için **DE** $2/3$ ağırlıklı çoğunluk olması gerektiğinde ısrarcı.

VII. Nisap (çoğunluk) düşürmenin etik dışı bir davranış olması

- H. Yazıcı'nın doçentliği
- Cumhurbaşkanı seçimi tartışması (2007)
 - Anayasaya göre Cumhurbaşkanı seçimi için ilk 2 turda 2/3 ağırlıklı çoğunluk ondan sonra da salt çoğunluk gerekiyor.
 - Meclisin toplanması için ise toplam üye sayısının 1/3'ü yetiyor.
 - Muhalefet bu özel durumda Meclisin toplanması için DE 2/3 ağırlıklı çoğunluk olması gerektiğinde ısrarcı.
- “Cumhurbaşkanlığı seçimi tartışması üzerine.....
Cumhurbaşkanlığı Seçimiyle İlgili Tartışmalar başlıklı yazısı nedeniyle Sayın Prof.Dr. Fazıl Sağlam'a açık mektup “- *H. Yazıcı, CBT, Ocak 2007*
- ABD Temsilciler Meclisinde “nisap düşürmek” yasaktır. Şerif tutuklar ve meclise getirir!

VII. Nisap (çoğunluk) düşürmenin etik dışı bir davranış olması

- H. Yazıcı'nın doçentliği
- Cumhurbaşkanı seçimi tartışması (2007) - Anayasaya göre Cumhurbaşkanı seçimi için ilk 2 turda 2/3 ağırlıklı çoğunluk ondan sonra da salt çoğunluk gerekiyor.
 - Meclisin toplanması için ise toplam üye sayısının 1/3'ü yetiyor.
 - Muhalefet bu özel durumda Meclisin toplanması için DE 2/3 ağırlıklı çoğunluk olması gerektiğinde ısrarcı.
- “Cumhurbaşkanlığı seçimi tartışması üzerine..... Cumhurbaşkanlığı Seçimiyle İlgili Tartışmalar başlıklı yazısı nedeniyle Sayın Prof.Dr. Fazıl Sağlam'a açık mektup “- H. Yazıcı, CBT, Ocak 2007
 - ABD Temsilciler Meclisinde “nisap düşürmek” yasaktır. Şerif tutuklar ve meclise getirir!
- “ABD başka bir ülke, Avrupa ve biz başka ülkeleriz....Burada bile “hukukun göreceliği” karşımıza çıkıyor.” O. Bursalı, CBT, 2007

VII. Nisap (çoğunluk) düşürmenin etik dışı bir davranış olması

- H. Yazıcı'nın doçentliği
- Cumhurbaşkanı seçimi tartışması (2007)
 - Anayasaya göre Cumhurbaşkanı seçimi için ilk 2 turda 2/3 ağırlıklı çoğunluk ondan sonra da salt çoğunluk gerekiyor.
 - Meclisin toplanması için ise toplam üye sayısının 1/3'ü yetiyor.
 - Muhalefet bu özel durumda Meclisin toplanması için DE 2/3 ağırlıklı çoğunluk olması gerektiğinde ısrarcı.
- "Cumhurbaşkanlığı seçimi tartışması üzerine..... Cumhurbaşkanlığı Seçimiyle İlgili Tartışmalar başlıklı yazısı nedeniyle Sayın Prof.Dr. Fazıl Sağlam'a açık mektup "- H. Yazıcı, CBT, Ocak 2007
 - ABD Temsilciler Meclisinde "nisap düşürmek" yasaktır. Şerif tutuklar ve meclise getirir!
- "ABD başka bir ülke, Avrupa ve biz başka ülkeleriz....Burada bile "hukukun göreceliği" karşımıza çıkıyor." O. Bursalı, CBT, 2007
- Dediklerime hukuk hocalarından, sayın Sağlam dışında, bir yanıt gelmediği gibi AKP milletvekilleri de "duyduğum kadarıyla" dediklerimi pek benimsemediler.

VIII. “Whistle blower” mı “muhbir vatandaş” mı?

- Whistle blower – Ralph Nader
- Muhbir vatandaş – tanımı gereksiz

VIII. “Whistle blower” mı “muhbir vatandaş” mı?

- Whistle blower – Ralph Nader
- Muhbir vatandaş – tanımı gereksiz.
- Aralarındaki en önemli fark :“whistle blower” bunu açık açık yapar.

VIII. “Whistle blower” mı “muhbir vatandaş” mı?

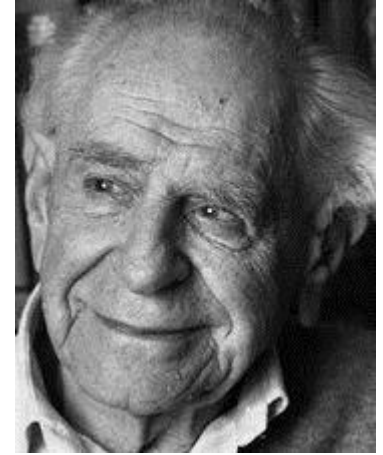
- Whistle blower – Ralph Nader
- Muhbir vatandaş – tanımı gereksiz.
- Aralarındaki en önemli fark: “Whistle blower” bunu açık açık yapar.
- Muhbir vatandaş ise sinsidir.

VIII. “Whistle blower” mı “muhbir vatandaş” mı?

- Whistle blower – Ralph Nader
- Muhbir vatandaş – tanımı gereksiz.
- Aralarındaki en önemli fark “Whistle blower” bunu açık açık yapar.
- Muhbir vatandaş ise sinsidir.
- O nedenle “whistle blower”ı koruyan yasalar vardır.

IXa. Tümevarım ve Tümevarım bilim yöntemleri arasında Etik açıdan ayrılık

- Tüme varan (inductive)
-kendini doğrulamaya çalışır
- Tümden gelen (deductive)
-kendini çürütmeye çalışır

K. Popper

IXb. Tümdengelim bilim yönteminde *kendini çürütme*

TIPTA ÖZGÜN BİLİM ÜRETİMİNİN TEMEL BASAMAKLARI

IXb. Tümdengelim bilim yönteminde *kendini çürütme*

- Kendini çürütmek için yapılan bilimsel araştırmanın *deneysel* olmasına hiç gerek yoktur. Her türlü *gözlemsel ve/veya irdeleyen* araştırmada da aynı yöntem kullanılabilir, kullanılmalıdır.

IXb. Tümdengelim bilim yönteminde *kendini çürütme*

- Kendini çürütmek için yapılan bilimsel araştırmanın *deneySEL* olmasına hiç gerek yoktur. Her türlü *gözlemsel ve /veya irdeleyen* araştırmada da aynı yöntem kullanılabilir, kullanılmalıdır.
- Kendini çürütmek acımasız, ödün vermeyen etik disiplin gerektirir.

Why discuss this problem at an ethics symposium in Istanbul?

Plagiarism By Country

Country	Plagiarized	Percent	Submissions	Percent of Submissions
China	31	23.7	95	32.6
Turkey	18	13.7	50	36.0
India	13	9.9	65	20.0
United States	13	9.9	492	2.6
South Korea	10	7.6	47	21.3
Japan	9	6.9	75	12.0
Iran	5	3.8	21	23.8
Italy	5	3.8	31	16.1
Brazil	3	2.3	25	12.0
Egypt	3	2.3	13	23.1
France	3	2.3	51	5.9
Israel	2	1.5	14	14.3
Spain	2	1.5	21	9.5
United Kingdom	2	1.5	30	6.7
Belgium	1	0.8	6	16.7
Bulgaria	1	0.8	2	50.0
Colombia	1	0.8	1	100.0
Germany	1	0.8	46	2.2
Greece	1	0.8	6	16.7
Ireland	1	0.8	7	14.3

P White, 4 Ekim İÜ

X. Kelimesi kelimesine alıntı, gönderme yapılsa da (!!!), alıntıya özel olarak işaret edilmedikçe, sorunludur.

- “Paraphrase” yani bir şeyi “kendi sözcükleriyle açıklamak veya anlatmak” sözcüğünün karşılığı, tek bir sözcük olarak, dilimizde yoktur.
- Demek bu kavrama da yabancıyız.

Özet

Su deposu ve Etik